

Sygn. akt VIII U 1467/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca:	sędzia Małgorzata Sąsiadek
------------------------	-----------------------------------

Protokolant:	Iwona Sławińska
---------------------	------------------------

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2023 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z odwołania J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 31 października 2022 roku, **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 września 2022 roku;

zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 180,00zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Małgorzata Sąsiadek

Sygn. akt VIII U 1467/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 października 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., w oparciu o przepisy ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.) odmówił odwołującemu J. P. przyznania prawa do emerytury pomostowej wskazując, iż nie spełnił on zarówno przesłanek określonych w art. 4, jak i 49 powołanej ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy wskazał, iż odwołujący wprowadzie legitymuje się ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym i na dzień złożenia

wniosku ukończył 60 lat życia, to jednak nie wykazał 15 lat wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, w tym wykonywania po dniu 31 grudnia 2008r. pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a także pracy w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999r.

Odwołujący wniósł odwołanie od powyższej decyzji domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu odwołania i w toku postępowania podnosił, że posiada wymagany okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, gdyż cały okres jego zatrudnienia w latach 1978-1981, 1983 – 2002 oraz 2004 – 2005 winien zostać zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, bowiem w latach 1978-1981, 1983 – 2002 pracował wyłącznie przy odlewnictwie metali. Z kolei w latach 2004 – 2005 pracował wyłącznie w (...) Sp. z o.o., gdzie stale wykonywał prace przy obsłudze wielkich pieców.

W odpowiedzi na odwołanie organ pozwany rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący J. P. urodzony (...), w dniu (...) złożył pozwanemu wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Zaskarżoną decyzją z 31 października 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił odwołującemu przyznania prawa do emerytury pomostowej argumentując, iż odwołujący nie wykazał wykonywania po dniu 31 grudnia 2008r. pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto nie wykazał 15 lat takiej pracy, wykonywanej przed 1 stycznia 2009r., w tym również wykonywanej przed 1 stycznia 1999r.

Do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanej ustawy pozwany organ rentowy nie zaliczył odwołującemu całego okresu zatrudnienia w Odlewni (...) Sp. z o.o. od 26 czerwca 1978r. do 27 października 1981r. oraz od 2 listopada 1983r. do 14 sierpnia 2002r. oraz całego okresu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. od 15 kwietnia 2004r. do 31 maja 2005r.

Z kolei po dniu 31 grudnia 2008r. odwołujący, zgodnie z jego oświadczeniem, nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

W toku procesu Sąd ustalił, iż odwołujący w okresach od 26 czerwca 1978r. do 27 października 1981r. oraz od 2 listopada 1983r. do 14 sierpnia 2002 był zatrudniony w Odlewni (...) Sp. z o.o. W trakcie pracy u tego pracodawcy odwołujący bez względu na przypisane mu formalnie stanowisko pracy, faktycznie stale pracował przy wytwarzaniu mas służących do wytwarzania form odlewniczych. Zakład ten produkował bowiem w tym czasie różnego rodzaju odlewy. Prace odlewnicze odbywały się na jednej hali produkcyjnej. Do wytapiania odlewów niezbędne były odpowiednie formy odlewnicze, które zakład również wytwarzał we własnym zakresie. Do wykonywania form odlewniczych służyły odpowiednie, w zależności od rodzaju formy i techniki odlewu, masy formierskie. Formy odlewnicze były bowiem jednorazowe i każdorazowo były wytwarzane z różnego rodzaju mas formierskich i dodatkowo w miejscu styku z przyszłym odlewem były pokrywane powłokami ognioodpornymi. Zarówno masy formierskie, podobnie jak i powłoki ognioodporne również wytwarzane były w tym zakładzie. Produkcja tych mas i powłok odbywała się poprzez zestawienie w odpowiednich proporcjach surowców. Zestawianie surowców odbywało się poprzez ręczne lub mechaniczne zasypanie maszyn mieszalniczych piaskiem, cementem, żywicami i kwasami, następnie zaś nadzorowanie procesu ich mieszania aż do osiągnięcia stosownej konsystencji. Po właściwym wymieszaniu masy powyższe były przesypane z mieszalnika do pojemników transportowych i przewożone do działu zajmującego się wytwarzaniem form i ich pokrywaniem powłokami ognioodpornymi.

Odwołujący w całym okresie od roku 1978 do roku 1990 zajmował się prawie wyłącznie pracami związanymi z produkcją mas formierskich. Pracę taką wykonywał stale

i przez pełne dniówki robocze. Z kolei od 14 sierpnia 1990r. odwołującemu powierzono dodatkowo funkcję brygadzysty. Od tego czasu, tak jak poprzednio zajmował się on wytwarzaniem mas formierskich i dodatkowo mas do wykonywania powłok ognioodpornych, które są finalnie potrzebne do zrobienia odlewu. Wprawdzie bez powłoki ognioodpornej odlew mógłby być zrobiony, ale nie nadawałby się do użytku, bo gdy gorący metal przylgnąłby bezpośrednio do piasku, to górna warstwa metalu połączyłaby się z piaskiem, z tą masą formierską i powstałyby strupy. Wykonywanie powłok ognioodpornych zajmowało odwołującemu dziennie jakieś 40 minut.

Do odwołującego jako brygadzysty należał też podział pracy pomiędzy pracowników brygady, co odbywało się przed przystąpieniem przez nich do pracy, poprzez wskazanie konkretnej maszyny dla poszczególnych pracowników, które mieli oni obsługiwać. Trwało to maksymalnie 10 minut. Faktycznie jednak pracownicy mieli na stałe przydzielone maszyny i konkretne prace, a podział obowiązywał wyłącznie w razie potrzeby zastąpienia nieobecnego pracownika. Odwołujący w tym czasie nie musiał sporządzać żadnej dokumentacji, a jedynie ustnie przekazywał mistrzowi niezbędne informacje. W dziale wytwarzania mas formierskich było 25 – 30 maszyn, z kolei pracowników obsługujących te maszyny było stale 12 – 13 i z tego względu odwołujący był zobowiązany codziennie obsługiwać kolejne maszyny. W rzeczywistości był tzw. brygadzystą pracującym wraz ze swoją brygadą.

Kiedy odwołujący został brygadzystą, to obsługiwał też w zastępstwie kolegów wózki widłowe np. w trakcie przerwy śniadaniowej. Masa formierska mogła szybko wystygnać więc musiała być szybko przetransportowana na halę główną formiarni. Odwołujący odwoził ta masę formierską wózkiem 5-6 razy dziennie i mogło to być 3-4 razy w tygodniu. Taki jeden transport wózkiem widłowym to około 5 minut.

Następnie w okresie od 15 kwietnia 2004r. do 31 maja 2005r. odwołujący pracował w (...) Sp. z o.o. Zakład ten zajmował się wytapianiem metalu z rudy manganu. Prace te były wykonywane przy użyciu wielkich pieców hutniczych, gdzie w temperaturze 1800#C z rudy wytapiano płynny metal, który następnie był oddzielany od płynnych skał i kierowany rynnami do kadzi. Odwołujący w całym tym okresie pracował jako garowy. W praktyce jego praca polegała na bezpośredniej obsłudze pieca hutniczego poprzez kontrolowanie parametrów jego pracy, a następnie dokonywanie spustu płynnego metalu do kadzi odlewniczych.

Odwołujący udowodnił 27 lat, 9 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Osiągnął wymagany wiek 60 lat.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, dokumentacji osobowej odwołującego dołączonej do akt sprawy, zeznań świadków: M. D. i P. G. oraz przesłuchania odwołującego (e – protokół z dnia 18 maja 2023 roku).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy.

W szczególności Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom świadków, którzy byli współpracownikami odwołującego i wykonywali pracę w jego bezpośrednim sąsiedztwie, gdyż są spójne, przekonujące, nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 164) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Po myśli art. 3 ust. 1 prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Zgodnie z ust. 3 tego ww. przepisu prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust.4). Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust.7).

Z kolei zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W mniejszej sprawie przedmiotem sporu było ustalenie, czy odwołujący w dniu wejścia w życie cytowanej powyżej ustawy wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, albowiem po dniu wejścia w życie ustawy takich prac odwołujący z całą pewnością nie wykonywał.

W ocenie Sądu przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało w sposób nie budzący wątpliwości, iż odwołujący legitymuje się okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, określonej pod poz. 6 załącznika nr 1 tj. pracy bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych

(w (...) Sp. z o.o.) i pod poz. 15 tego załącznika tj. pracy bezpośrednio przy produkcji materiałów formierskich lub izolacyjnoegzotermicznych używanych w odlewnictwie i hutnictwie (w Odlewni (...) Sp. z o.o.).

Za uznaniem, że odwołujący w Odlewni (...) Sp. z o.o. wykonywał prace bezpośrednio przy produkcji materiałów formierskich lub izolacyjnoegzotermicznych używanych w odlewnictwie i hutnictwie przemawiają zeznania świadków – współpracowników odwołującego, którym Sąd dał w pełni wiarę z przyczyn podanych w części ustalającej stan faktyczny. Świadkowie M. D. i P. G. w sposób szczegółowy, klarowny przedstawili faktyczny charakter pracy odwołującego w Odlewni (...) Sp. z o.o. Sąd oparł się także na zeznaniach samego odwołującego uznając je za wiarygodne i korelujące z zeznaniami świadków. Z zeznań tych wynika, iż w ww. zakładzie pracy odwołujący w całym okresie zatrudnienia zajmował się prawie wyłącznie pracami związanymi z produkcją mas formierskich. Pracę taką wykonywał stale

i przez pełne dniówki robocze. Kiedy odwołujący w 1990 roku został brygadzystą, to powierzono mu dodatkowe obowiązki tzn. wykonywał on powłoki ognioodporne, które są finalnie potrzebne do zrobienia odlewu, co zajmowało mu jakieś 40 minut dziennie. Do odwołującego jako brygadzisty należał też podział pracy pomiędzy pracowników brygady, co odbywało się przed przystąpieniem przez nich do pracy, poprzez wskazanie konkretnej maszyny dla poszczególnych pracowników, które mieli oni obsługiwać. Trwało to maksymalnie 10 minut. Kiedy odwołujący został brygadzystą, to obsługiwał też w zastępstwie kolegów wózki widłowe np. w trakcie przerwy śniadaniowej. Masa formierska mogła szybko wystygnąć więc musiała być szybko przetransportowana na halę główną formiarni. Odwołujący odwoził tą masę formierską wózkiem 5-6 razy dziennie i mogło to być 3-4 razy w tygodniu. Taki jeden transport wózkiem widłowym to około 5 minut.

Nawet kiedy odwołujący został brygadzystą, co miało miejsce w okresie od 1990 roku aż do końca zatrudnienia odwołującego w Odlewni (...) Sp. z o.o., to i tak wykonywał on prace jak poprzednio z pewnymi dodatkowymi obowiązkami, które ograniczały się do wyznaczenia zastępstwa do obsługi konkretnej maszyny w razie takiej konieczności, gdyż faktycznie pracownicy mieli na stałe przypisane maszyny i nie trzeba była codziennie kierować ich do obsługi tych maszyn. Co więcej w pierwszej kolejności to odwołujący obsługiwał nieobsadzone maszyny. Z kolei pozostałe jego obowiązki brygadzisty sprowadzały się do ustnego przekazania mistrzowi stanu załogi i postępu prac, co odbywało się podczas pracy bezpośrednio przy obsługiwanej przez niego maszynie do produkcji mas formierskich, bądź powłok ognioodpornych. Dodatkowo odwołujący odwoził masę formierską wózkiem 5-6 razy dziennie i mogło to być 3-4 razy w tygodniu. Taki jeden transport wózkiem widłowym to około 5 minut. Wszystkie te okoliczności powodują, iż należy uznać, że odwołujący prace bezpośrednio przy produkcji materiałów formierskich lub izolacyjnoegzotermicznych używanych w odlewnictwie i hutnictwie w okresie pracy w Odlewni (...) Sp. z o.o. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Prace te były wykonywane w zasadzie w tym samym miejscu tj. na hali produkcyjnej. Wykonywanie prac w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy nie oznacza, że musi to być praca w wymiarze pełnych 8 godzin dziennie. Jak wskazał Sąd Najwyższy chociażby w wyroku z dnia 11 marca 2009r. (II UK 243/08) czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Bez znaczenia w przedmiotowej sprawie pozostaje fakt, że organ rentowy kwestionował zapisy świadectw pracy w zakresie potwierdzenia pracy w szczególnych warunkach. Fakt wykonywania takiej pracy został bowiem wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia - w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Mając na uwadze ustalone okoliczności Sąd uznał, że odwołujący spełnia wszystkie powyżej wskazane powyżej przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W konsekwencji powyższego Sąd w punkcie pierwszym wyroku, na podstawie powołanych przepisów i z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję przyznając odwołującemu prawo do emerytury pomostowej począwszy od 1 września 2022r. tj. od miesiąc zgłoszenia wniosku.

O kosztach zastępstwa procesowego, po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1800, ze zm.) orzeczono w punkcie drugim wyroku.

(-) sędzia Małgorzata Sąsiadek